Natuurtoets

Onderzoek voor de herinrichting van het perceel
aan de Van Ruysdaelstraat 10 te Brunssum

projectnr. 267731
revisie 0.1
11 augustus 2014

auteur(s)

drs L.C. Smitskamp

Opdrachtgever

B.B.O.M
Bungweg 11
6374 RB Landgraaf

datum vrijgave	beschrijving revisie 0.1	goedkeuring	vrijgave
11 augustus 2014	Definitief	M.L. Braad	A.L.M Steegh

Colofon

Projectgroep bestaande uit:
drs. L.C. (Linda) Smitskamp
drs. ing. M.L. (Michel) Braad

Tekstbijdragen:
drs. L.C. Smitskamp

Fotografie:
drs. L.C. Smitskamp

Contactadres:
Beneluxweg 125
4904 SJ Oosterhout
Postbus 40
4900 AA Oosterhout

Copyright © 2014 **Ingenieursbureau Antea Group**
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

blz.

1 Inleiding 3
1.1 Aanleiding 3
1.2 Doel 3
1.3 Leeswijzer 3

2 Wettelijk kader natuurbescherming 5
2.1 Algemeen 5
2.2 Flora- en faunawet 5
2.3 Ecologische hoofdstructuur 5
2.4 Natura 2000 5

3 Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen 7
3.1 Gebiedsbeschrijving 7
3.2 Projectvoornemen 7

4 Methodiek 9
4.1 Algemeen 9
4.2 Bureauonderzoek 9
4.3 Terreinbezoek 9
4.4 Effectbeoordeling 10

5 Resultaten gebiedsonderzoek 11
5.1 Gebiedsbeschrijving 11
5.2 Beschermde soorten 11
5.2.1 Bureauonderzoek 11
5.2.2 Terreinbezoek 12
5.3 Beschermde gebieden 17
5.3.1 Ligging EHS en beschermde gebieden 17

6 Toetsing natuurwetgeving 19
6.1 Effectbepaling project 19
6.1.1 Effecten op de Ecologische Hoofdstructuur 19
6.1.2 Effecten op de Natuurbeschermingswet 1998 19
6.2 Effecten beschermde soorten 20

7 Conclusies en aanbeveling 23
7.1 Conclusies soortenbescherming 23
7.1 Conclusies gebiedenbescherming 23
7.1.1 EHS 23
7.1.2 Natura 2000 23

8 Bronnen 25

Bijlage 1: Wettelijk kader

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Initiatiefnemer is voornemens om de locatie aan de Van Ruysdaelstraat 10 te Brunssum her in te richten door het realiseren van zes woningen. In de huidige situatie is een gebouw aanwezig met daaromheen enkele bomen en ruigtevegetatie. De voornaamste aanleiding voor onderhavige natuurtoets is de vraag in hoeverre het gebouw op locatie geschikt is als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Daarnaast is het perceel beoordeeld op geschiktheid voor overige soortgroepen.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot de natuurwetgeving, te weten de Flora- en faunawet, Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de natuurtoets beschreven. In afbeelding 1.1 is de globale ligging van het plangebied weergegeven.

Afbeelding 1.1: Globale begrenzing van het plangebied in Brunssum. Bron: Google Maps, 2013.

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, EHS en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze natuurtoets is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora-

en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands). In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze natuurtoets omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze natuurtoets flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de literatuurstudie en het terreinbezoek. In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet, EHS en Natuurbeschermingswet 1998. Hieruit komen conclusies voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevindt zich een bijlage, die algemene informatie verschaft met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de EHS en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet, Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000 wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

2.3 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de EHS en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het ‘Nee, tenzij’- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

2.4 Natura 2000

Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de Natuurbeschermingswetgebieden geldt het ‘Nee, tenzij’- principe. In principe zijn geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de natuurlijke waarden van het gebied direct of indirect aantasten.

3 Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied ligt in een wijk ten zuiden van de kern van Brunssum. Het plangebied wordt aan de oostzijde begrensd door de Van Ruysdealstraat en aan de noord-, zuid- en westzijde door aangrenzende woningen met bijbehorende tuinen in de wijk. De ligging en begrenzing van het plangebied is weergegeven op onderstaande afbeelding (afbeelding 3.1).

Afbeelding 3.1: Ligging van het plangebied. Bron: Provincie Limburg, GISViewer.

3.2 Projectvoornemen

Op de locatie van het plangebied worden zes nieuwe woningen ontwikkeld. Ten behoeve van de ontwikkeling zal het gebouw ter plaatsen worden geamoveerd. Tevens worden de aanwezige bomen en overige vegetatie verwijderd en wordt het plangebied bouwrijp gemaakt.

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedsfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de zwaarder beschermde soorten uit de Flora- en faunawet (Tabel 2 en 3). Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op hun voorkomen en effect. Treedt effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.
Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van zwaarder beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:
- www.waarneming.nl;
- www.telmee.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Gekeken is naar de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied en naar de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Afhankelijk van de instandhoudingsdoelstelllingen kan het effect worden bepaald. Hiernaast is gebruik gemaakt van de kaarten op de website van de provincie Limburg (interactieve kaart EHS), om te bepalen of het plangebied overlapt of grenst aan EHS. Toetsing vindt plaats aan de hand van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (Spelregels EHS).

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.3 Terreinbezoek

Verkennend terreinbezoek
Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Op 10 maart 2014 is een verkennend terreinbezoek aan het gebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat zwaarder beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigen-

oordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Verdiepend terreinonderzoek
Indien het zich voordoet dat bepaalde elementen in het plangebied nader bekeken dienen te worden ten behoeve van de verwachte potentiële geschiktheid voor zwaarder beschermde soorten, kan dit middels vervolg onderzoek nader bekeken worden. Zo kan dit, indien op korte termijn inzicht gewenst is in de *geschiktheid* van het plangebied, voor vleermuizen bekeken worden middels een endoscopisch onderzoek. Bij deze methode worden elementen (spouwmuurgaten/stootvoegen) in een gebouw middels een endoscoop gecontroleerd op geschiktheid voor (en eventuele aanwezigheid op) vleermuizen. Aangezien vleermuizen hun leefgebied op verschillende manieren (en op verschillende locaties) door het jaar heen gebruiken, kan endoscopisch onderzoek enkel inzicht geven in de *geschiktheid* van een locatie. Dit houdt in dat een dergelijk onderzoek de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen niet kan aantonen dan wel uitsluiten.

4.4 Effectbeoordeling

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of zwaarder beschermde soorten uit te sluiten zijn dan wel te bepalen wat de effecten zijn.

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat voornamelijk uit het gebouw op locatie met daaromheen ruige gras- en kruidenvegetatie. Op het terrein is op enkele plaatsen hoge vegetatie aanwezig zoals aan de voorzijde van het gebouw (zijde van de Van Ruysdaelstaat) waar een spar aanwezig is. Achter het gebouw (aan de westzijde) groeit braamvegetatie tegen de muren van de aangrenzende woningen. In de noordwesthoek is een kleine garagebox aanwezig waarnaast een bouwkeet staat. In afbeelding 5.1 is een impressie van het plangebied weergegeven.

Afbeelding 5.1. Impressie plangebied. Links is de voorzijde van het gebouw weergegeven en rechts de noordzijde met zicht op het achterliggende terrein van het plangebied.

5.2 Beschermde soorten

5.2.1 Bureauonderzoek

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan gevalideerde informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), reptielen en amfibieën (www.RAVON.nl) en insecten (www.Naturalis.nl).

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie en uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten. Vogels zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. De vogels zijn onderverdeeld in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde nesten (categorie 5 - waarvan inventarisatie gewenst is). Gekeken is naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Op de site telmee.nl (2009-2014) worden de volgende waarnemingen vermeld voor de directe omgeving (Flora- en faunawetsoorten Tabel 2, 3 of soorten met jaarrond beschermde nesten):

Vogels
Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd): boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, ransuil en sperwer.

Zoogdieren
Zwaarder beschermd: eekhoorn, steenmarter, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis.

Reptielen/amfibieën
Zwaarder beschermd: alpenwatersalamander, kamsalamander, rugstreeppad, poelkikker, vinpootsalamander, hazelworm, zandhagedis, levendbarende hagedis, gladde slang en ringslang.

Vlinders
Zwaarder beschermd: heideblauwtje.

Libellen
Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Vissen
Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Flora
Zwaarder beschermd: beenbreek, bijenorchis, dennenorchis, gevlekte orchis, grote keverorchis, kleine zonnedauw, klokjesgentiaan, maretak, moeraswespenorchis, rietorchis en ronde zonnedauw.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

5.2.2 Terreinbezoek

Op 10 maart 2014 is een eenmalig terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een deskundig ecoloog van Antea Group. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied.

Het plangebied bestaat naast bestrating en verharding uit twee biotoop: een gebouw en ruige gras- en kruidenvegetatie (inclusief bomen).

Gebouw
In het plangebied is één gebouw aanwezig welke niet meer in gebruik is. Het betreft een gebouw van voornamelijk één etage. Aan de achterzijde van het terrein is het gebouw verhoogd. Het bijgebouw heeft een platte dakbedekking. Een impressie van het gebouw is weergegeven in afbeelding 5.2

Afbeelding 5.2. Impressie gebouw in het plangebied.

Gebouwen bieden in potentie een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels en zoogdieren (waaronder vleermuizen).

Vogels
Uit de bureaustudie is gebleken dat de soorten huismus en gierzwaluw in de omgeving van het plangebied zijn aangetroffen (telmee.nl en waarneming.nl). Deze soorten broeden in stedelijk gebied voornamelijk in gebouwen. Beide soorten kennen een vermelding op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" 2009 (categorie 1 t/m 4). De huismus broedt over het algemeen in stedelijk gebied in uiteenlopende holtes, meestal onder dakpannen. De gierzwaluw nestelt in (hoge) bebouwing in donkere holtes in ventilatieschachten, spleten in muren, onder dakpannen en in kerktorens (DR, 2011).

Het plangebied biedt voor geen van beide soorten een potentieel geschikt broedbiotoop. In het gebouw zijn geen dakpannen, holtes of (toegankelijke) ruimtes aanwezig die voor de huismus en gierzwaluw kunnen dienen als broedbiotoop. Het dak bestaat uit platte dakbedekking. Daarnaast verkiest de gierzwaluw hoog gelegen locaties als broedlocatie aangezien de soort een vrije val moet maken om vervolgens weg te kunnen vliegen. Dit is niet mogelijk vanaf het gebouw dat slechts uit één bouwlaag bestaat. Op het gebouw zijn geen mestsporen van vogels aangetroffen.

In het plangebied zijn geen sporen (zoals braakballen, uitwerpselen en/of nesten) aangetroffen die kunnen duiden op de aanwezigheid van de overige in de bureaustudie vermelde soorten (boomvalk, buizerd, grote gele kwikstaart, havik, ransuil en sperwer). Deze soorten zijn dan ook uitgesloten van het plangebied.

Vleermuizen
Gebouwen vormen in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen (zoals bijvoorbeeld de in dorpen en steden veel voorkomende gewone dwergvleermuis en laatvlieger) verblijven in gebouwen achter of in kleine ruimtes met constante klimatologische omstandigheden. In gebouwen vormen betimmeringen, kieren, gaten en spouwmuren een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Spouwmuurgaten, dakpannen en betimmeringen bieden gebouwbewonende

vleermuizen toegang tot de gebouwen of de vleermuizen verblijven achter deze elementen. Ruimtes achter boeiborden worden vaak gebruikt als zomer- en paarverblijfplaats door gebouwbewonende vleermuizen.

In het plangebied zijn in het gebouw spouwmuurgaten aanwezig die tijdens het verkennend terreinonderzoek in potentie geschikt zijn bevonden als vaste rust en verblijfplaats voor vleermuizen. In afbeelding 5.3 zijn de aanwezige spouwmuurgaten in het plangebied weergegeven.

Afbeelding 5.3. Aanwezige spouwmuurgaten in het plangebied. Deze kunnen toegang geven tot vaste rust- en verblijfplaats in het gebouw.

Gezien de spoedeisendheid van het project is op 19 maart 2014 bij droog, zonnig en windstil weer met een temperatuur van 16 graden Celsius een verdiepend onderzoek uitgevoerd door een deskundig ecoloog naar de mate van geschiktheid van de spouwmuurgaten in het plangebied voor vleermuizen. Daarbij is met een endoscoop nagegaan of achter de stootvoegen in de spouwmuren van het gebouw plekken aanwezig zijn (ruimte is) die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen.

In afbeelding 5.4 zijn de aanwezige muren middels kleuren gemarkeerd. Onderstaand zullen deze muren beoordeeld worden op de mate van geschiktheid voor vleermuizen.

Op de locaties aangegeven met een gele lijn zijn voornamelijk open voegen te vinden. Achter die voegen is in de spouw ruimte aanwezig die geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen.
In de muren met een groene lijn, zijn minder of bijna geen open stootvoegen aanwezig. Tegen deze muren is betimmering bevestigd. Het was niet mogelijk om inzichtelijk te krijgen of daarachter open voegen aanwezig zijn die toegang tot de spouwmuur geven.
De muur die aangegeven is met een blauwe lijn kon niet nader worden onderzocht omdat deze muur enkel toegankelijk is via (ontoegankelijk) privé terrein. Echter hier zijn open stootvoegen aanwezig waarvan in alle redelijkheid kan worden aangenomen dat daarachter ruimte aanwezig is die geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen. Daarbij uitgaande van hetgeen is aangetroffen achter de open stootvoegen in de muur aangegeven met een gele lijn.

Naast de visuele beoordeling van de gebouwen is tijdens het terreinbezoek actief gezocht naar sporen (afgebeten vleugels van (nacht)vlinders) en uitwerpselen die duiden op bewoning door vleermuizen. Tijdens het terreinbezoek zijn geen sporen (uitwerpselen, afgebeten vleugels e.d.) aangetroffen.

Afbeelding 5.4. Met name in de muren aangegeven met een gele en blauw lijn zijn open stootvoegen aanwezig. Achter deze stootvoegen is in de spouw ruimte aanwezig die geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen. Bron: Provincie Limburg GisViewer.

Ruige gras- en kruidenvegetatie (inclusief bomen)
In het plangebied is naast bestrating en het gebouw voornamelijk (verruigde) gras- en kruidenvegetatie aanwezig. De aanwezige soorten zijn algemeen voorkomende soorten zoals Engels raaigras, Canadese fijnstraal en braam. Naast de lage vegetatie zijn enkele struiken en bomen aanwezig en is een spar voor het gebouw aanwezig. In afbeelding 5.5 is een impressie van de vegetatie in het plangebied weergegeven.

Afbeelding 5.5. Impressie vegetatie en bomen in het plangebied.

Bomen
De bomen in het plangebied bieden een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. algemeen voorkomende vogels zoals de Turkse tortel, merel, groenling, kool - en pimpelmees en zoogdieren. In de bomen zijn

geen gaten of holen aangetroffen die gebruikt kunnen worden als verblijfplaats voor vleermuizen en/of vogels.
In een spar aan de voorzijde van het gebouw (zijde Van Ruysdaelstraat) is een duif aangetroffen die bezig was met de aanbouw van een nest. Het nest betreft geen nest van soorten die een vermelding kennen op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" (categorie 1 t/m 4). Deze nesten zijn beschermd zolang de soort broedend is en wanneer jongen aanwezig zijn. In de rest van het plangebied zijn geen (oude, in aanbouw zijnde of nieuwe) nesten aangetroffen. Nesten van soorten met een vermelding op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" (zoals van de uit de bureaustudie verwachte soorten) zijn daarbij niet aangetroffen.

Gezien de beperkte mate van vegetatie in het gebied vormt het plangebied een marginaal aandeel in het foerageergebied van vleermuizen. In de omgeving van het plangebied, met name ten zuidoostten van het plangebied, is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Hier is de Brunssumerheide aanwezig. De vegetatie vormt, gezien de beperkte aaneengeslotenheid, de lijnvormige alternatieven in de omgeving en de ligging in het stedelijke gebied, geen essentiële vliegroute voor vleermuizen.

Ruige vegetatie
De vegetatie in het plangebied is door de verruigde staat en stedelijke ligging floristisch weinig interessant. Beschermde plantensoorten zijn niet aantroffen (dit is gezien de periode van het terreinbezoek ook niet te verwachten) en worden op basis van het aangetroffen biotoop ook niet verwacht. Zoals beschreven onder paragraaf 5.1.2 maakt het plangebied slechts een klein deel uit van het (5x5) kilometerhok. Binnen deze kilometerhokken bevindt zich het natuurgebied de Brunssumerheide met onder andere bossen, zandvlaktes en heideterreinen. In deze gebieden komen naar verwachting bovengenoemde soorten in een optimaal biotoop voor. Zo is bekend dat beenbreek, kleine en ronde zonnedauw en marretek hier zijn waargenomen (waarneming.nl).

De vegetatie in het plangebied vormt een geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdieren zoals de bosmuis, (gewone) bosspitsmuis en huisspitsmuis. Daarnaast kan de egel in dit stedelijk biotoop aanwezig zijn. Uit de bureaustudie is gebleken dat de steenmarter en eekhoorn in de omgeving van het plangebied voorkomen. Tijdens het terreinbezoek zijn geen sporen van de steenmarter (prooiresten, latrines, voedselvoorraden of holen) aangetroffen. Ook is het gebouw afgesloten en zijn hier geen sporen van de soort aangetroffen.
Het plangebied is naar verwachting van zeer beperkt belang voor de eekhoorn, aangezien de soort voornamelijk gebonden is aan wat oudere bossen en dan bij voorkeur naaldbossen. Van de eekhoorn zijn in het plangebied bovendien geen nesten aangetroffen. De soort vindt in het natuurgebied (Brunssumerheide) ten zuiden van het plangebied een optimaal leefgebied.

De ruige vegetatie in het plangebied is een geschikt landbiotoop voor algemene amfibieën, zoals de gewone pad en bruine kikker. Uit de bureaustudie is gebleken dat in de omgeving van het plangebied verschillende beschermde amfibie- en reptielsoorten voorkomen. Door de ligging van het plangebied in stedelijk gebied, de continue verstoring in de omgeving, het grotendeels verharde karakter van het plangebied, het ontbreken van geschikt (voortplantings)water (in het geval van amfibieën)en de habitateisen van zwaar beschermde soorten biedt het plangebied geen geschikt biotoop voor deze zwaar beschermde amfibie- en reptielsoorten. Zoals hiervoor reeds beschreven, maakt het plangebied slechts een klein onderdeel uit van een (5x5) kilometerhok waar verschillende zwaar beschermde amfibie- en reptielsoorten voorkomen (op basis van de bureaustudie). Ook voor de verschillende amfibie- en reptielsoorten vormt de Brunssumerheide door de afwisseling tussen bomen, heideterreinen met zandvlaktes en waterpartijen een optimaal leefgebied voor de soorten. Zo heeft de hazelworm een voorkeur voor bossen, bosranden, houtwallen en heide. Ook de zandhagedis vindt in de Brunssummerheide een geschikt biotoop door de aanwezigheid van heideterreinen met zandvlaktes. Van de alpenwatersalamander, rugstreeppad, vinpootsalamander, hazelworm, zandhagedis en levendbarende hagedis is bekend dat in deze soorten in de Brunssumerheide zijn waargenomen (waarneming.nl).

Uit de bureaustudie is gebleken dat de vlindersoort het heideblauwtje is waargenomen in de omgeving van het plangebied. Het heideblauwtje is gebonden aan vochtige heide waar zowel struik- als dopheide voorkomt (EZ). Dit biotoop is niet aanwezig in het plangebied en de soort wordt derhalve niet in het

plangebied verwacht. De soort is recent waargenomen in het natuurgebied ten zuiden van Brunssum (waarneming.nl).

Vanwege het ontbreken van open water in het plangebied biedt het geen geschikt leefgebied voor zwaar beschermde vissoorten.

5.3 Beschermde gebieden

5.3.1 Ligging EHS en beschermde gebieden

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)
Binnen het plangebied komt geen EHS-gebied voor. Het dichtstbijzijnde EHS-gebied ligt op circa 230 meter afstand ten zuidoosten van het plangebied. Dit EHS-gebied is in het Natuurbeheerplan van Limburg (2014) aangewezen als 'Dennen-, eiken- en beukenbos', 'Droog bos met productie', 'Droge heide', 'Vochtige heide', 'Zandverstuiving' en 'Kruidenrijk- en faunarijk grasland' (afbeelding 5.5).

Afbeelding 5.5. Globale ligging plangebied (rood omcirkeld) ten opzichte van de EHS. Bron: Provincie Limburg.

Natura 2000
Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ('Brunssummerheide') ligt op circa 540 meter ten zuidoosten van het plangebied.

Afbeelding 5.6. Globale ligging plangebied (rood omcirkeld) ten opzichte van Natura 2000-gebied Brunssummerheide.

6 Toetsing natuurwetgeving

6.1 Effectbepaling project

6.1.1 Effecten op de Ecologische Hoofdstructuur

Voor wat betreft de EHS is alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen EHS binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. In de omgeving van het plangebied liggen wel EHS-gebieden. Ook significante negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS-gebieden in de nabijheid van het project kunnen worden uitgesloten. De ontwikkeling in het plangebied heeft door de beperkte omvang en de stedelijke ligging een beperkt effect op de directe omgeving van het plangebied. Vanuit dit oogpunt zijn er voor de EHS geen belemmeringen.

6.1.2 Effecten op de Natuurbeschermingswet 1998

Op circa 540 meter van het plangebied bevindt zich het Natura 2000-gebied Brunssummerheide. De ingrepen in het kader van het plan vinden binnen de plangrens van het bestemmingsplan plaats. Er zijn geen ingrepen die in het Natura 2000-gebied Brunssummerheide plaatsvinden. Oppervlakteverlies, versnippering en mechanische effecten (zoals betreding, luchtwervelingen) zijn derhalve geen relevante verstoringsfactor omdat om dit soort effecten te krijgen, activiteiten in het Natura 2000-gebied moeten plaatsvinden.

Gezien de beperkte omvang van het plan, de ligging binnen de bebouwing van Brunssum en gescheiden van het Natura 2000-gebied door bebouwing en wegen leidt het plan niet tot verdroging, verstoring door geluid, licht en trilling en optische verstoring in het Natura 2000-gebied.

Nieuwe ontwikkelingen zijn gebonden aan voorschriften en regels uit de Waterwet en Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. In dit kader zijn verontreinigingen en ecologisch gerelateerde effecten ervan niet aan de orde.

De habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied Brunssummerheide is aangewezen, zijn stikstofgevoelig en de achtergrondwaarden zijn hoog zodat het gebied kwetsbaar is voor toenames aan stikstofdepositie. Er kunnen verschillende stikstofbronnen in het plan worden benoemd:

- emissie door verwarming van de zes woningen: dit is zeer beperkt en zeer lokaal, er zijn geen grote stikstofemitterende productieprocessen;
- verkeersgenererende werking van de nieuwe ontwikkelingen, het betreft een zeer beperkte verkeerstoename door het gering aantal woningen. Bovendien zal een deel van het verkeer zich niet richting het Natura 2000-gebied bewegen maar ervandaan (bv richting kern Brunssum). Bovendien was er tot acht jaar geleden nog sprake van een activiteit in het plangebied met een grotere verkeersaantrekkende werking.

Voor het Natura 2000-gebied Brunssummerheide kan worden geconcludeerd dat het plan niet leidt tot een wezenlijke toename van stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied.

In het voorgaande is nagegaan of de ontwikkeling die het voorgenomen bestemmingsplan biedt, negatieve gevolgen kan hebben op Natura 2000-gebied in de omgeving van het plangebied. Hieruit blijkt dat negatieve effecten of een significante verstoring van het Natura 2000-gebied Brunssummerheide uit te sluiten zijn. De natuurlijke kenmerken van het onderzochte Natura 2000-gebied worden als gevolg van het plan niet aangetast. Hiermee is de zekerstelling van de uitvoering van het plan vanuit het oogpunt van de Natuurbeschermingswet gewaarborgd.

6.2 Effecten beschermde soorten

Hieronder worden de effecten per soortgroep van Tabel 2- en Tabel 3-soorten en vogels beschreven.

Broedvogels
Algemene broedvogels
Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

In het geval van het kappen van de hoge vegetatie (inclusief bomen) in het plangebied, is het in het kader van de zorgplicht van belang dat dit buiten de broedperiode van vogels uitgevoerd wordt. Met name als het gaat om de spar aan de voorzijde van het gebouw (zijde Van Ruysdaelstraat). Tijdens het terreinbezoek vertoonde een duif broedindicatief gedrag.

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient het plangebied vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels. Mocht dit niet mogelijk zijn dan dient vooraf aan de werkzaamheden het plangebied gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecoloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied of de directe omgeving wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

Jaarrond beschermde nesten
Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten (zie Bijlage 2).

Tijdens het terreinbezoek zijn geen sporen, nesten/potentiële nestplaatsen of braakballen aangetroffen van categorie 1-4-vogelsoorten. Deze soorten zijn dan ook uitgesloten in het plangebied.

Categorie 5-vogelsoorten
Daarnaast zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de directe omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de directe omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Alle vogelnesten (ook die van categorie 5-vogelsoorten die geen jaarrond bescherming genieten) zijn beschermd tijdens het broedseizoen (globaal half maart tot juli).

Zoogdieren
Vleermuizen
Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het amoveren van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, holen of scheuren van voornamelijk grote bomen.

In het voorliggende plangebied zijn in het aanwezige gebouw stootvoegen aanwezig die geschikt zijn voor gebouwbewonende vleermuizen of die vleermuizen toegang bieden tot het gebouw (zie afbeelding 5.3 en 5.4). Uit endoscopisch onderzoek is gebleken dat stootvoegen in een aantal muren toegang geven tot de ruimte in de spouwmuren. Deze ruimtes kunnen fungeren als vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen. Tijdens het endoscopisch onderzoek zijn geen vleermuizen aangetroffen. Doch kunnen

vleermuizen hierdoor niet worden uitgesloten omdat vleermuizen tijdens hun actieve vliegperiode meerdere typen (op verschillende locaties) verblijfplaatsen gebruiken.
Door deze aspecten zijn vleermuizen op basis van (veld)ervaring en kennis van de geschiktheid van de elementen voor vleermuizen, niet uit te sluiten van het plangebied.

Door de ontwikkeling is mogelijk sprake van het verstoren en aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten en staan vermeld op Tabel 3 van de Flora- en faunawet en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Overige zoogdieren
Er zijn geen zwaarder beschermde zoogdieren in het plangebied aangetroffen en worden tevens niet verwacht. Het plangebied herbergt geen geschikt habitat voor deze soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Reptielen en amfibieën
Er zijn geen zwaarder beschermde amfibiesoorten aangetroffen in het plangebied. Beschermde amfibie- en reptielsoorten worden door het aangetroffen biotoop in het plangebied midden in het stedelijk gebied, de continue verstoring in de omgeving, het ontbreken van geschikt (voortplantings)water (in het geval van amfibieën) en de eisen die deze soorten aan het biotoop stellen, ook niet verwacht in het plangebied. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

Vissen
Binnen de begrenzing van het plangebied is geen open water aanwezig. Effecten op vissoorten zijn dan ook uitgesloten.

Planten
Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt geen geschikt habitat of standplaatsfactoren voor zwaar beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Overig beschermde soorten
Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelden in het plangebied, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet of nauwelijks geschikt zijn.

7 Conclusies en aanbeveling

7.1 Conclusies soortenbescherming

Kort samengevat is het resultaat van het terreinbezoek dat in het plangebied Van Ruysdaelstraat 10 te Brunssum mogelijk beschermde soorten voorkomen. Het betreft het mogelijk voorkomen van zwaarder beschermde vleermuizen.

Vleermuizen
Vanwege het spoedeisende karakter van het project is middels endoscopisch onderzoek nader onderzocht in welke mate het plangebied, dat wil zeggen de spouwmuren in het gebouw, daadwerkelijk geschikt zijn voor vleermuizen. Hieruit is gebleken dat het gebouw open stootvoegen bevat waardoor de ruimte achter de spouwmuurgaten vrij te bereiken is. Deze ruimte kan fungeren als vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen. In het plangebied zijn geen overige zwaar beschermde soorten aangetroffen en/of verwacht.

Algemene broedvogels
Daarnaast moet rekening gehouden worden met algemene broedvogels. Zo is in de spar voor het gebouw (aan de Van Ruysdaelstraat) een nestbouwende duif aangetroffen. Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet.
Voor de voorgenomen werkzaamheden waarbij bomen en/of hoge vegetatie verwijderd worden, dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen (globaal half maart tot en met juli). In deze periode kunnen broedvogels aanwezig zijn in het plangebied; dit wordt aannemelijk geacht gezien de aanwezige bomen (één zelfs met nest) in het plangebied.

Er zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde indien ten minste één van de volgende maatregelen genomen te worden:
1) De werkzaamheden aan de hoge vegetatie (o.a. bomen) wordt buiten het broedseizoen uitgevoerd (voorkeursmaatregel). Of in deze periode wordt het plangebied ongeschikt gemaakt voor broedvogels.
2) Het plangebied wordt kort voor aanvang van de werkzaamheden door een erkende ecoloog gecontroleerd op actuele broedgevallen; bij gebleken aanwezigheid van broedende vogels moeten de werkzaamheden worden uitgesteld tot na het broedseizoen.

7.1 Conclusies gebiedenbescherming

7.1.1 EHS

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen in de vorm van compensatie. Binnen het plangebied is geen EHS-gebied aanwezig. Derhalve heeft de ruimtelijke ontwikkeling hier geen negatief effect op. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan (EHS).

7.1.2 Natura 2000

Vanwege de afstand en de omvang van de ontwikkeling kunnen effecten van de ontwikkeling op het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ('Brunssumerheide') worden uitgesloten.

8 Bronnen

Dienst Regelingen, 2011. Soortenstandaard Huismus *Passer domesticus*.

Dienst Regelingen, 2011. Soortenstandaard Gierzwaluw *Apus apus*.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Internet:
www.zoogdieratlas.nl
www.ravon.nl
www.waarneming.nl
www.telmee.nl
www.zoogdiervereniging.nl
www.naturalis.nl

Bijlage 1: Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet
Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:
- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling
Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode
Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3
Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.
Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan RVO door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een ontheffing. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten
Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:
- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;

- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekend dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels
Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).
Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht
In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij RVO voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij RVO van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. RVO zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder nader onderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij RVO bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo
Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:
1. het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
2. de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.

Ecologische Hoofdstructuur

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur.

Algemeen Ecologische hoofdstructuur
De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45%van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden
De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:
- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet
Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden
De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:
- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken (EZ) dit.
Bestaand gebruik
Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:
- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten
Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.